

29. nóvember 2011

Mynd: Sveinn Ragnarsson

Stoðkerfi atvinnu og byggða á Vestfjörðum
Samþykkt tillaga á auka Fjórðungspingi Vestfirðinga
haldið á Ísafirði 25. nóvember 2011

Stoðkerfi atvinnu og byggða á Vestfirðum

Á 56. Fjórðungsþingi Vestfirðinga, sem haldið var í Bolungarvík 2. og 3. september s.l., var farið yfir stoðkerfi atvinnu- og byggðapróunar með það að markmiði að skoða skilvirkari og öflugri leiðir til að sinna því starfi. Niðurstaða þingsins var samþykkt eftirfarandi tillögu:

Skoða skal sameiningu Fjórðungssambands Vestfirðinga, Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða, Markaðsstofu Vestfjarða, Menningarráðs Vestfjarða og Vaxtarsamnings Vestfjarða, með það að markmiði að skapa stærri og öflugri einingu þar sem möguleikar eru á aukinni sérhæfingu starfsfólks. Einingin skal hafa eitt viðmót á öllum þremur starfsstöðvum.

Ákveðið var á Fjórðungsþinginu að skipaður yrði starfshópur til að vinna að útfærslu sem lögð yrði fyrir á aukþingi. Helstu ástæður fyrir endurskoðun stoðkerfisins eru stefna sveitarfélaga, en það er stefna þeirra að stoðkerfi atvinnu- og byggðapróunar verði einfaldað og endurskipulagt. Einnig hefur verið horft til þeirrar vinnu og þess fyrirkomulags sem notast er við í öðrum landsfjórðungum. Sambærilegt rekstrarform líkt og meirihluti starfshópsins leggur til er á Vesturlandi og Norðurlandi Vestra. Austurland var einnig á dögnum að hefja innleiðingarferli sitt vegna sameiningar sem er þó töluvert stærri í sniðum en sú sem lögð er til fyrir Vestfirði. Telja Austfirðingar sig hæfari og betur geta tekist á við stærri verkefni með þessari sameiningu, en starfshópurinn fékk Hafliða H. Hafliðason framkvæmdastjóra Þróunarfélags Austurlands á fund sinn til að kynna sameiningarferlið sem hefur átt sér stað á Austurlandi. Ennfremur er stefna ríkisvaldsins t.d í tengslum við verkefnið Ísland 2020, að einfalda og endurskipuleggja stoðkerfi atvinnu- og byggðapróunar á viðkomandi svæði.

Starfshópurinn skipa Albertína Fr. Elíasdóttir (FV), Ómar Már Jónsson (Atvest), Leifur Ragnar Jónsson (Menningarráð), Arna Lára Jónsdóttir (Vaxvest), Sigurður Atlason (Markaðsstofa) og Dána Jóhannsdóttir, verkefnastjóri FV.

Starfshópurinn hefur hist á níu fundum:

- 21. september 2011 – Fyrsti fundur
- 30. september 2011 – Annar fundur, gagnaöflun, Hafliði H. Hafliðason framkvæmdastjóri Þróunarfélags Austurlands kynnti sameiningarferli Austfirðinga
- 10. október 2011 – Vinnufundur í Heydal
- 17. október 2011 – Yfirfarin og endurskoðuð sú stefna sem tekin var í Heydal
- 21. október 2011 – Fundur vegna ábendinga frá stjórn FV
- 31. október 2011 – Fundur með starfsmönnum stoðkerfisins
- 3. nóvember 2011 – Fundað vegna og gerðar breytingar m.t.t. athugasemda frá starfsmönnum
- 8. nóvember 2011 – Fundur með viðkomandi stjórnnum
- 10. nóvember 2011 – Lokafundur, frágangur greinargerðar

Allir fundirnir nema vinnufundurinn í Heydal hafa verið haldnir í gegnum síma. Þá voru fundir með starfsmönnum og stjórnnum haldnir í gegnum síma og netfundabúnaði svo hægt var að vera með kynninguna á þremur stöðum. Taldi starfshópurinn mikilvægt að bera vinnuna undir starfsmenn stoðkerfisins og stjórnir viðkomandi stofnana, þess til marks voru gerðar töluverðar breytingar eftir þá fundi.

Starfshópurinn lét einnig setja upp síðu á heimasíðu Atvest, þar sem gögn og fundargerðir starfshópsins voru settar inn, í þeim tilgangi að hafa ferlið sem gegnsæjast. Ennfremur óskaði starfshópurinn eftir tengiliðum í þeim stofnunum og ráðuneytum sem tengjast stoðkerfinu t.d. með fjármagni. Það voru tilnefndir tengiliðir í mennta- og menningarmálaráðuneytinu, iðnaðarráðuneytinu, Ferðamálasamtökum Íslands, Ferðamálastofu og Byggðastofnun og fengu þeir

sendar fundargerðir og gögn starfshópsins til upplýsinga, en einnig var óskað eftir athugasemdum frá þeim á þá vinnu sem hafði átt sér stað.

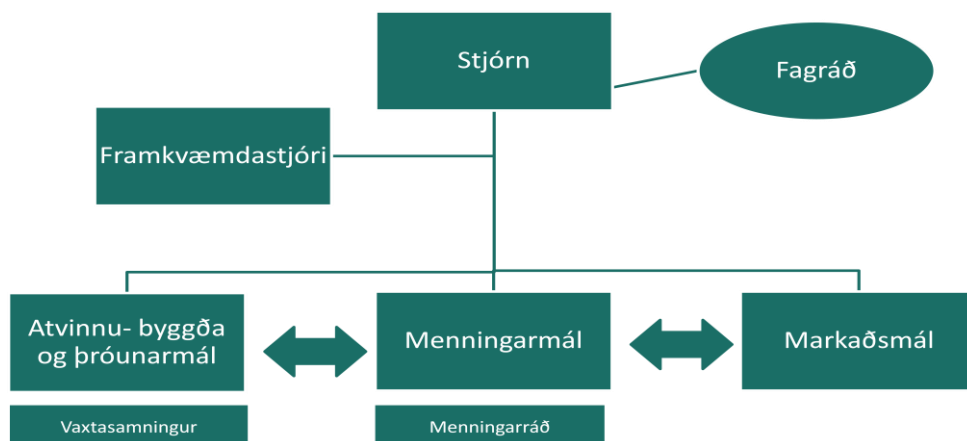
Starfshópurinn lagði á aukabíngi Fjórðungssambands Vestfirðinga fram tvær tillögur á útfærslu sameiningar en einnig lögðu Ferðamálasamtök Vestfjarða fram tillögu, og var kosið milli þeirra. En tillaga starfshóps um heildarsameiningu með stjórn fimm sveitarstjórnarfulltrúa var samþykkt með tveimur breytingartillögum. Taka þær breytingartillögur báðar til fagráðs, önnur varðar stöðu þess í skipuriti nýrrar stofnunar og hin varðar tilnefningar í fagráð.

Skipurit

Eftirfarandi skipurit hefur verið sett upp af starfshópnum fyrir nýja stoðstofnun. Verkefnum núverandi stofnanna hefur verið skipt niður á þrjú svið, atvinnu-, byggða-, og þróunarmál, menningarmál og markaðsmál. Undir atvinnu-, byggða-, og þróunarmál fellur núverandi starfsemi Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða, Fjórðungssambands Vestfirðinga og Vaxtasamningur Vestfjarða. Menningarmálunum er haldið sér vegna sérstöðu menningarsamningsins. Einnig er það í samræmi við þá hópavinnu sem fór fram á 56. Fjórðungsbíngi Vestfirðinga, þar sem helsta niðurstaða vegna Menningarráðs var að það skyldi vera með óbreyttu sniði. Einnig taldi starfshópurinn rétt að koma til móts við sjónarmið sem komu fram við fyrstu kynningar tillögunnar, þess efnis að málefni Markaðsstofu væru ekki nógu sýnileg í fyrsta skipuritinum sem starfshópurinn setti fram.

Lögð var áhersla á það innan starfshópsins að þegar kæmi að skipuritinum og deildarskiptingu væri „mottó“ hópsins, „einfalt er betra“ og að ekki yrði aukið á flækjustig stofnunarinnar með flóknu skipuriti eða verkaskiptingu og að einkunnarorð vinnunnar væru skilvirkni, einföldun og hagkvæmni. Gert er ráð fyrir að stjórn Vaxtarsamningsins muni starfa óbreytt, enda starfar hún sem úthlutunarnefnd og það sama gildir um Menningarráð. Aftur á móti er það lagt til að stjórnir Atvest og Markaðsstofu starfi ekki áfram heldur falla inn í nýja stofnun, hlutverk stjórnar FV er mismunandi eftir útfærslum, sjá nánar í næsta kafla.

Miðað við nýtt skipurit yrðu áfram starfandi menningarfulltrúi og fulltrúi markaðsmála og þannig haldist áfram núverandi verksvið. Þannig verði áfram starfsheitin, fulltrúi menningarmála og fulltrúi ferðamála innan nýrrar stofnunar en heyra beint undir framkvæmdastjóra. Starfshópurinn telur mikilvægt að halda áfram að vinna að þeim verkefnum sem í gangi eru og að heldur leiði breytingarnar til þess að starfsmenn geti átt samvinnu og samráð um verkefni sem eigi að geta leitt til þess að efla starfsemina og gera hana betur í stakk búna að takast á við stærri verkefni.

Stjórn

Samkvæmt tillögu starfshópsins á stjórn að hafa stefnumótandi og stjórnunarlegt hlutverk og það er stjórnar að setja almennar reglur og skapa metnaðarfullt og gott starfsumhverfi fyrir stofnunina. Stjórn fylgist með að fagleg vinnubrögð séu viðhöfð og ákvarða fjárframlag til skipulagsheildar og fylgist með ráðstöfun þess.

Samþykkt tillaga er með fimm manna stjórn sem einungis er skipuð sveitarstjórnarfulltrúum. Helstu rökin fyrir þeirri stjórn eru að þar sé um að ræða lýðræðislega kjörna fulltrúa sem geti komið fram fyrir hönd sveitarfélaga og íbúa þeirra. Það er ótti við aukið flækjustig þar sem hagsmunaaðilar geta ekki komið fram fyrir hönd fjórðungsins og geta þar með ekki tekið afstöðu til pólitískra mála sem almennt koma inn á borð stjórnar Fjórðungssambandsins. Að sama skapi geta íbúar á svæðinu ekki haft áhrif á hagsmunaraðila líkt og þeir geta haft áhrif á sveitarstjórnarfulltrúa sem þeir kjósa á fjögurra ára fresti.

Að því er varðar starfsmannamál og nógildandi samninga myndi FV yfirtaka gildandi samninga og þeir þannig flytjast óbreyttir inn í starfsemi stofnunar sem myndi starfa undir kennitölu FV. Er þetta ein af veigamiklum ástæðum þess að meirihluti starfshópsins mælir með því að farin verði þessi leið við sameiningu stofnana stoðkerfisins.

Fagráð

Samþykkt var á aukabingi Fjórðungssambands Vestfirðinga 25. nóvember s.l. breytingartillaga sem var svo hljóðandi:

„Fagráð verði, fram að næsta Fjórðungsbingi skipað einum fulltrúa úr hverri hinna fimm stofnana sem verið er að sameina. Á næsta fjórðungsbingi verði gerð tillaga um hvernig fulltrúar hagsmunaraðila og atvinnulífs verði skipaði.“

Starfshópurinn lagði til að sett verði upp fagráð sem hefði það hlutverk að vera ráðgefandi og að starfa með stjórn. Helsta verkefni fagráðs verði árleg stefnumótun og starfsáætlun stofnunar í samstarfi með stjórnina. Einnig gæti stjórn og framkvæmdastjóri leitað til fagráðs vegna sértækra mála. Starfshópurinn telur að fagráð eigi að vera góð tenging við grasrótastarfsemi hvers geira og mikilvægt sé að viðhalda þeirri tengingu, þessi skoðun kom einnig fram í styrkleika/veikleika greiningunum sem framkvæmdar voru. Atvinnulífið og hagsmunasamtök þess hafa að auki sterk tengsl við Vaxtarsamning Vestfjarða, bæði stjórn þess og í gegnum verkefnaval, því er mikilvægt að halda þeirri tengingu.

Því leggur hópurinn til að fagráð verði skipað sjö fulltrúum eftirfarandi aðila/geira:

- Ferðamálasamtök Vestfjarða
- Menningarráð Vestfjarða
- Sjávarútvegsgeira (t.d. úr starfandi sjávarútvegsklasa¹)
- Mennta-, rannsókn- og fræðasetur (t.d. úr rannsóknklasa²)
- Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands
- Fulltrúi verslunar og þjónustu³

¹ Núverandi sjávarútvegsklasi tekur ekki til alls sjávarútvegsins og því setur starfshópurinn fyrirvara á val einstaklings úr takmörkuðum hópi til setu í fagráði.

² Stofnaður var formlegur rannsóknklasi á Vestfirðum 26. – 27. maí s.l. og leggur starfshópurinn til að fulltrúi hans verði í fagráði, þó setur hópurinn fyrirvara um það þar sem mikilvægt er að fagaðili komu úr virkum klasa og er um nýstofnaðan klasa að ræða og enn á eftir að sjá hversu virkur hann verður.

³ Enginn klasi eða samtök eru starfandi á vegum verslunar og þjónustu á Vestfirðum, en þó eru verkefni á borði Atvest tengd þessum geira. Leggur starfshópurinn til að fenginn verði aðili úr þeim geira um leið og skýrt er hvaðan hægt sé að velja þann aðila.

- Fulltrúi stjórnar

Starfshópurinn telur rétt að greitt sé fyrir setu í fagraði, enda auki það líkurnar á að fá þar inn hæft fólk með þekkingu á málefnum.

Framkvæmdastjóri

Í núverandi stoðstofnunum eru um tíu stöðugildi með mjög vítt verksvið og því augljóst að ef að sameiningu verður þarf öflugan framkvæmdastjóra sem getur haft góða yfirsýn yfir öll verkefni stofnunarinnar. Helstu verkefni framkvæmdastjóra verða:

- Ábyrgð á fjármálum
- Starfsmannamál
- Útdeiling verkefna
- Sitja stjórnarfundi
- Sitja fundi fagraðs
- Þátttaka í stefnumótun
- Utanumhald Fjórðungsþings Vestfirðinga

Starfshópurinn telur mikilvægt að framkvæmdastjóri sé verkstjóri en ekki verkefnastjóri og að ljóst sé frá upphafi hvert verksvið hans sé.

Fjórðungsþing Vestfirðinga

Samþykkt tillaga mun ekki hafa nein áhrif á árlegt Fjórðungsþing sveitarstjórnarfulltrúa, enda mikilvægur vettvangur fyrir sveitarstjórnarmenn að hittist og stilla saman strengi sína í sameiginlegum hagsmunamálum. Það verði áfram á ábyrgð sveitarstjórnarmanna í stjórn nýrrar stofnunar, sem kosnir eru á Fjórðungsþingi, að sjá til þess að þær ákvarðanir, ályktanir og verkefni sem ákveðin eru á fjórðungsþingum séu unnin áfram í stofnuninni.

Núverandi samningar og kjör

Starfshópurinn hefur leitað eftir minnisblaði frá lögfræðingum Sambands íslenskra sveitarfélaga til að fá svör verðandi stöðu núverandi starfssamninga og kröfu um auglýsingar á störfum. Helstu málin sem þurfti að fá úrlausn í voru hvort segja þyrfti öllum starfsmönnum upp, auglýsa stöður þeirra og ráða aftur ef verður af sameiningu í eina stofnun. Lög vegna starfsmanna eru mismunandi eftir því hvaða form verður á nýrri stofnun. Samkvæmt samþykkttri tillögu verður um að ræða frjáls félagasamtök og eru lög er snúa að þeim einfaldari en þau er snúa að sjálfseignarstofnun. Það er vilji starfshópsins að reynt verði af mætti að komast hjá uppsögnum, enda mikill mannauður til staðar í núverandi starfsmönnum stoðkerfisins. Leiðin sem samþykkt var er sameining undir hatti FV, og mun þá FV yfirtaka núverandi samninga.

Innleiðing í skrefum

Eftir fund með starfsmönnum, stjórnnum stofnana og eftir frekari umræður innan starfshópsins var lagt til að áfram yrði unnið að þeim tveimur tillögum sem starfshópurinn hafði lagt fram en að útfært yrði langtíma, tímasett innleiðingar/aðlögunarferli.

Er þar komið til móts við tillögur starfsmanna um lengra aðlögunartímabil, en starfshópurinn telur að með því að koma á skipulögðu innleiðingarferli í skrefum sé hægt að byggja upp meira traust milli

stofnanna og starfsmanna. Einnig gæti lengri innleiðingartími verið raunhæfari en heildarsameining um næstu áramót sem gætu orðið til þess að skapa of mikinn óstöðugleika í kerfinu í heild. Með innleiðingu í nokkrum skrefum væri auknar líkur á viðtækari sátt í kerfinu og sömuleiðis væri hægt að undirbúa sameiningu mismunandi stofnanna inn í sameiginlega stofnun mun betur en raunhæft væri á skemmri tíma.

Á þessum innleiðingartíma væri sömuleiðis hægt að ná betur saman verksviði hvernar stofnunar og ábyrgðarsviði starfsmanna.

Verkefna skrefin:

- **Sameining FV og Atvest**

Telur starfhópurinn að hægt væri að fara fyrst í sameiningu FV og Atvest, þar séu mesta samstarfið nú þegar og sami framkvæmdastjórinn sem stýrir nú þegar báðum stofnunum skv. samstarfssamningi sem gildir til loka þessa árs. Miðað er við að sameining FV og Atvest gæti orðið 1. janúar 2012, og þá í samhengi við gildistíma samstarfssamninginn.

- **Flutningur starfsmanns Markaðsstofu Vestfjarða inn í Vestrahús**

Stjórn Markaðsstofu hefur þegar fjallað um að starfsmaður Markaðsstofu flytjist í Vestrahúsið þar sem FV og Atvest starfa nú, gæti slíkur flutningur því átt sér stað fljótlega, eða um leið og hægt er skv. leigusamningum.

- **Komið á fót mánaðarlegum samstarfsfundum stofnanna**

Í tillögum starfsmanna frá s.l. sumar er að finna grunn af útfærslu að klasasamstarfi milli þessara fjögurra stofnana. Starfhópurinn leggur til að formlegt samstarf hefjist strax í janúar 2012. Farið verður nánar í útfærsluna seinna í greinargerðinni.

Einnig leggur starfhópurinn til að skoðað verði aukið og formfastara samstarf milli starfsmanna stoðkerfisins og NMÍ.

- **Regluleg endurgjöf varðandi framgang sameiningar og samvinnu**

Starfhópurinn telur mikilvægt að á föstum tímapunktum sé farið yfir hversu vel samvinnan gengur til að meta árangur. Telur starfhópurinn að eðlilegur tímarammi vegna endurgjafar á ferlið séu sex mánuðir frá því að formlegt samstarf hefist (júní 2012).

- **Innkoma Menningarráðs og Markaðsstofu í sameinaða stofnun**

Heildarsameining eigi síðar en 1. janúar 2013.

Fyrirkomulag klasasamstarfs í innleiðingarferli

Markmið samstarfsvettvangsins væri að kynna starfsemi stoðkerfisins, stofna eina gátt fyrir viðskiptavinum, vera með reglulega, mánaðarlega samráðsfundi þar sem farið er yfir verkefni og sérstaklega þau sem skarast milli stofnana, auka samræðu og samráð um þjónustu milli stofnana og milli svæða og samþætta áætlanir.

Starfhópurinn telur mikilvægt að haldið sé vel utan um verkefnið og því er æskilegt að það sé t.d. í verkahring nýrrar sameiginlegrar stofnunar Atvest og FV að halda utan um fundina, skipulagningu og gögn.

Minnisblað lögfræðings Sambands íslenskra sveitarfélaga

Minnisblað

Móttakandi: Starfshópur á vegum FV /
Díana Jóhannsdóttir

Dags.: 17. nóvember 2011

Sendandi: Samband íslenskra sveitarfélaga /
Tryggvi Þórhallsson

Málsnr.: 1101001SA
Málalykill: 090

Efni: Nýtt stoðkerfi atvinnu og byggða á Vestfjörðum

Ofangreint málefni hefur verið rætt í samtölum milli fulltrúa starfshóps um útfærslu á nýju stoðkerfi atvinnu og byggða á Vestfjörðum og starfsmanna lögfræðisviðs sambandsins. Einkum hefur verið spurt um samanburð á rekstrarformum.

Í þessum samtölum hefur af hálfu sambandsins verið bent á mikilvægi þess að vinna af þessum toga byggist á skýrum markmiðum, þ.e. að tilgangur með breytingum sé skýr og þau meginmarkmið skilgreind sem nýju fyrirkomulagi er ætlað að ná. Í framhaldi af því sé spurt hvaða rekstrarform er best til þess fallið að styðja og ná þeim meginmarkmiðum. Val á tilteknu rekstrarformi er þannig aldrei markmið í sjálfu sér heldur er rekstrarformið tæki til þess að hámarka líkur á árangri til framtíðar.

Nefnt var að þessi aðferðafræði hefði nýlega verið notuð við sameiningu á austfirskum stoðstofnunum og gefist vel.

Þau tvö rekstrarform sem mest voru rædd í samtölum, eru félagasamtök annars vegar og sjálfseignarstofnun hins vegar. Einnig var nefnt að hlutafélagsformið gæti komið til greina. Miðað við fyrirliggjandi verkefni virðist ljóst að verði sjálfseignarstofnun fyrir valinu, muni það verða sjálfseignarstofnun í atvinnurekstri skv. lögum um það efni. Ekki er mikill munur á því rekstrarformi og einkahlutafélagi. Byggyðasamlag var síðan ekki rætt sérstaklega.

Í samanburði eru kostir félagasamtakaformsins einkum þeir að bjóða upp á mikinn sveigjanleika og greið tengsl við „grasrót“ verkefna. Formlegar kröfur vegna umsýslu fjár og verkefnastjórnun eru tiltölulega litlar og það getur verkað hamlandi í samstarfi þar sem gerð er mikil krafa um formbindingu (t.d. varðandi meðferð styrkfjár). Félagasamtök geta þannig þurft að sýna fram á „trúverðugleika“ sinn sem samstarfsaðilar.

Kostir sjálfseignarstofnunar eru að auðvelt er að skapa kjölfestu við vinnslu verkefna og vera formlegur vettvangur og samstarfsaðili við stjórnarsýslu. Meiri formlegheit eru hins vegar því verði keypt að starfsemin getur orðið þunglamalegri en ella væri. Þá eru samskipti við „grasrót“ verkefna formbundnari en í félagasamtökum en oft er brugðist við því með stofnun fulltrúa- eða fagráðs sem starfar við hlið stjórnar.

Sjálfseignarstofnun er sett á laggirnar til þess að starfa um ótímabundna framtíð. Nokkuð hár þröskuldur er fyrir aðlögun á rekstrarformi og því kann stofnun í þesu formi að eiga erfitt með að fylgja eftir þróun. Slíkar stofnanir geta átt á hættu að daga uppi eða verða að einhvers konar „munaðarleisingjum“ í kerfinu.

Af hálfu starfshópsins var sérstaklega spurt um hvernig starfsmannamál tengdust þessum rekstrarformum, og þá einkum með tilliti til núverandi starfa og krafna um auglýsingar á störfum.

Eins og áður er vikið að er lykilatriði í vinnu af þessum toga að skilgreina þau meginmarkmið sem nýju fyrirkomulagi er ætlað að ná. Ef þessi meginmarkmið fela í sér umtalsverðar breytingar frá núverandi starfsemi, er ljóst að settu marki verður ekki náð nema með breytingum á skilgreiningum þeirra starfa sem

fyrir eru. Mikilvægt er að þeir starfsmenn sem nú gegna þessum störfum viðurkenni þessa þörf fyrir breyttar skilgreiningar á störfum.

Það er ekki nauðsynlegt að beita uppsögnum til þess að koma fram breyttum skilgreiningum á störfum. Af því leiðir að ekki er gerð krafa um auglýsingu þeirra starfa sem skilgreind hafa verið skv. nýrri skipan, og gildir það hvort sem farin er leið félagasamtaka (A) eða sjálfseignarstofnunar (B). Ef nýrri skipan er náð fram með breyttum skilgreiningum á þeim störfum sem fyrir eru, gæti útfærslan verið þessi:

- A Ný stjórn myndi gera breytingar á gildandi ráðningarsamningum í tilviki einstakra starfsmanna. Gefinn væri ákveðinn tímarammi t.d. þrjár mánuðir frá gildistöku nýrrar skipunar til þess að ljúka gerð nýrra samninga með undirritun beggja aðila.
- B Fara þá leið sem lög nr. 72/2002, um réttarstöðu starfsmanna við aðilaskipti að fyrirtækjum gera ráð fyrir. Það felur í sér að réttindi og skyldur fráfarandi stöðstofnana samkvæmt ráðningarsamningi eða ráðningarsambandi færist yfir til nýrrar sjálfseignarstofnunar. Ný stofnun virðir launakjör og starfsskilyrði samkvæmt kjarasamningi. Stjórn sjálfseignarstofnunar gangi frá nýjum skilgreiningum starfa sem taki gildi þegar liðnir eru a.m.k. þrjár mánuðir frá dagsetningu aðilaskipta (m.v. venjubundinn uppsagnarfrest skv. kjarasamningum).

Tekið er skýrt fram að þessi atriði svara því ekki hvort auglýsing starfa kunni að vera betur til þess fallin að ná meginmarkmiðum breytingarinnar.

—
Í þessu minnisblaði eru einungis rakin nokkur atriði sem hafa þarf í huga varðandi vinnu við nýtt stöðkerfi atvinnu og byggða á Vestfjörðum. Tekið er skýrt fram að minnisblaðinu er ætlað að vera stuðningur við ákvarðanatöku á FV. Sambandið tekur ekki neina afstöðu til þeirra áherslna og markmiða sem mótuð hafa verið.

TP